

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VŠEOBECNÁ VOLNÁ ŽIVNOSŤ

BRATISLAVA
2021

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2021

Všetky práva vyhradené.

Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov a tabuliek	4
Zoznam skratiek	4
Úvod	5
1 Živnostenské podnikanie	7
1.1 Prevádzkovanie živnosti na Slovensku	8
1.2 Univerzálna voľná živnosť	9
2 Prevádzkovanie živnosti vo vybraných krajinách	13
2.1 Prevádzkovanie živnosti v Českej republike	13
2.2 Prevádzkovanie živnosti v Rakúsku	15
2.3 Prevádzkovanie živnosti v Poľsku.....	17
2.4 Prevádzkovanie živnosti v Nemecku.....	18
2.5 Prevádzkovanie živnosti v Spojenom kráľovstve	20
2.6 Zhrnutie	22
Záver	25
Literatúra	26
Príloha	30

Zoznam grafov a tabuliek

Zoznam grafov

Graf 1: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v krajinách EÚ 27 v rokoch 2010 – 2019	7
Graf 2: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v SR v rokoch 2010 – 2019.....	8
Graf 3: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v ČR v rokoch 2010 – 2019	13
Graf 4: Počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v Rakúsku v rokoch 2010 – 2019.....	15
Graf 5: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v Poľsku v rokoch 2010 – 2019	17
Graf 6: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v Nemecku v rokoch 2010 – 2019 ...	18
Graf 7: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v Spojenom kráľovstve v rokoch 2010–2019	21

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Prehľad poplatkov spojených s nahlásením dodatočnej voľnej živnosti v SR	10
Tabuľka 2: Výhody a nevýhody zavedenia všeobecnej voľnej živnosti pre živnostníkov a obchodné spoločnosti	12
Tabuľka 3: Prehľad počtu živností v ČR (v tis.) v rokoch 2010 – 2019	15
Tabuľka 4: Sumárny prehľad podmienok prevádzkovania voľnej živnosti vo vybraných krajinách.....	22
Tabuľka 5: Celkový ročný priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov vo vybraných krajinách v rokoch 2010 – 2019.....	30
Tabuľka 6: Priemerný ročný počet samozamestnaných osôb podnikajúcich bez zamestnancov pripadajúcich na 1 000 obyvateľov vo vybraných krajinách v rokoch 2010 – 2019.....	30
Tabuľka 7: Priemerný ročný počet samozamestnaných osôb podnikajúcich so zamestnancami pripadajúcich na 1 000 obyvateľov vo vybraných krajinách v rokoch 2010 – 2019.....	30

Zoznam skratiek

AMSP ČR	Asociace malých a středních podniků ČR
CZK	česká koruna
CRM	Centrálne registračné miesto
DPH	daň z pridanej hodnoty
EÚ	Európska únia
HMRC	Her Majesty's Revenue and Customs
ID	evidence – appropriate identity
IRS	Internal Revenue Service
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
SZČO	samostatne zárobkovo činná osoba
SZŽ	Slovenský živnostenský zväz
ZPS	Združenie podnikateľov Slovenska

Úvod

Živnostenské podnikanie má na Slovensku dlhú tradíciu, a to napriek tomu, že počas obdobia fungovania centrálne riadenej ekonomiky boli živnosti prevádzkované len vo veľmi obmedzenom režime.

Predchodcom živnostenského podnikania na Slovensku sú v stredoveku zakladané cechy. „*Cechy predstavovali verejnoprávne korporácie s povinným členstvom, v ktorých sa združovali producenti určitého, často veľmi úzko vymedzeného druhu výrobku.*“¹ Členovia cechu boli zvyčajne remeselníci, ktorí mohli svoje remeslo prevádzkovať vo vymedzenom meste alebo mestách. Cieľom cechu/združenia bolo vytvoriť monopolné postavenie členov cechu, preto cechy silno bojovali proti takým remeselníkom, ktorí do cechu nepatrili (tzv. fušeri). S rozvojom výroby sa stali cechy prekážkou v remeselnom a ekonomickom vývoji a rozhodujúcu úlohu pri udeľovaní možnosti podnikat' prevzal na seba štát.

Vznik samostatného Československa v roku 1918 znamenal aj zmenu v zákone o živnostenskom podnikaní. Do roku 1924 platili na území novo vzniknutého štátu dva zákony o živnostenskom podnikaní – pre krajiny pôvodne spadajúce pod rakúsku oblasť bol platný zákon z roku 1859, pre uhorskú z roku 1884. Nový Živnostenský zákon pre územie Slovenska a Podkarpatskej Rusi bol prijatý v roku 1924. Živnosť definoval podobne ako je živnosť definovaná v súčasnosti – mala byť vykonávaná pravidelne, trvale a nie náhodne, samostatne, na vlastný účet a na vlastnú zodpovednosť. Živnosť mala byť vykonávaná na odbyt. Živnostenský zákon okrem iného rozdelil živnosti na slobodné, remeselné (v zákone taxatívne vymenované) a koncesované. Živnostenské podnikanie bolo čiastočne obmedzené počas veľkej hospodárskej krízy v 30. rokoch 20. storočia.

Po druhej svetovej vojne sa od roku 1945 začalo znárodňovanie, čo sa prejavilo aj na postupnom obmedzovaní živnostenského podnikania, ktoré sa úplne ukončilo v roku 1965, kedy bol prijatý nový Zákonník práce. Čiastočné uvoľnenie možnosti podnikania formou živnosti bolo umožnené v roku 1982, a to prijatím nariadenia vlády o poskytovaní služieb občanom na základe povolenia národného výboru. O päť rokov neskôr bola táto forma „živnosti“ nahradená nariadením vlády o predaji tovaru a poskytovaní iných služieb na základe povolenia národného výboru. Od roku 1991 sa prijatím Zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (ďalej len „živnostenský zákon“) umožnilo podnikat' súkromným fyzickým osobám formou živnosti.

Podmienky prevádzkovania živností na Slovensku sa menia. Analýza reaguje na návrh zavedenia **všeobecnej voľnej živnosti**, výhody a nevýhody. K tomu sa zaviazala aj vláda vo svojom programovom vyhlásení na roky 2020 – 2024, resp. 2021 – 2024 (po rekonštrukcii vlády SR), kde sa v súlade s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských podnikateľov a firiem a vytvárať priaznivé prostredie pre rozvoj malých, stredných i veľkých podnikov uvádza: „*Zavedieme univerzálnu voľnú živnosť, ktorá nahradí terajšie množstvo živností.*“² Zavedenie voľnej živnosti bol predložený Ministerstvom hospodárstva SR aj v návrhu zákona,

¹ STRAPÁČ, P. 2015. *Živnostenské právo*. Bratislava: Wolter Kluwer. ISBN 978-80-8168-284-1.

² VLÁDA SR. 2020. *Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2020 – 2024*. Online. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24756/1>

ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov.³

Okrem toho prináša analýza aj pohľad na problematiku vo vybraných krajinách a uvádza výhody a nevýhody zavedenia týchto zmien.

³ LP/2020/387 Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Online. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/LP/2020/387>. V rámci rozporového konania sa MH SR a MV SR (ako predkladateľ návrhu zmeny zákona) dohodli na ďalšej spolupráci najmä z dôvodu potreby ďalšieho analyzovania a vyhodnotenia mnohých súvislostí.

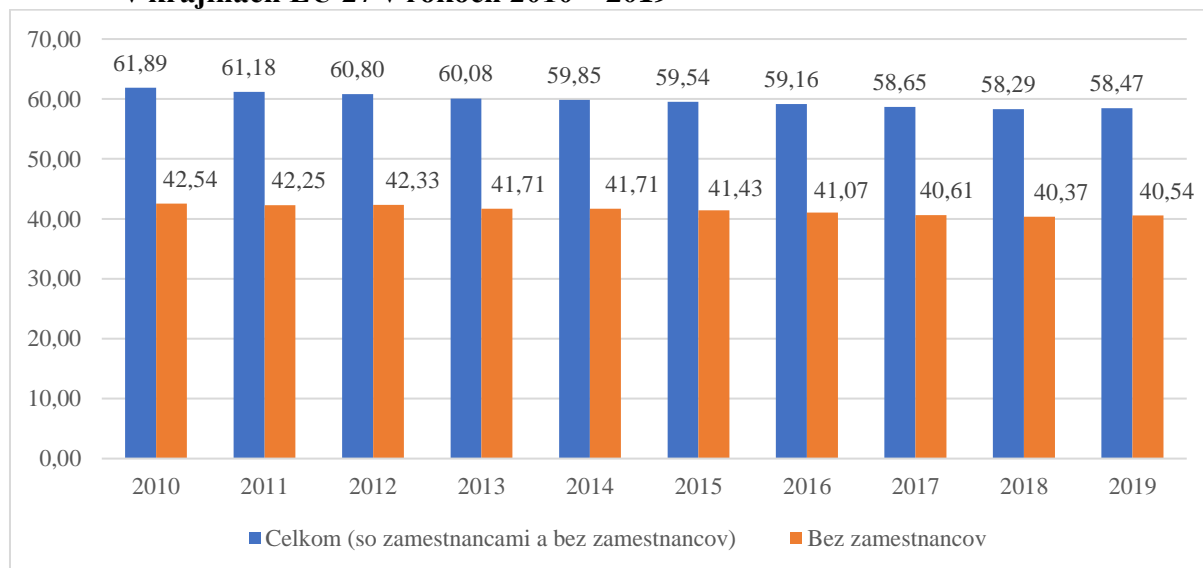
1 Živnostenské podnikanie

Individuálne podnikanie jednotlivca je v krajinách EÚ, ale aj vo svete rozšírené. Právne predpisy, ktoré **podnikanie jednotlivca** upravujú, sú v jednotlivých krajinách rôzne.

Vymedzenie pojmu živnostník/individuálny podnikateľ je v každej krajine upravené rôzne. Na medzinárodné porovnanie využíva Eurostat vlastnú metodiku, podľa ktorej všeobecne vytvorila skupinu **samozamestnaných osôb** (self-employment). Do tejto skupiny sa okrem živnostníkov zarátavajú aj iné formy individuálneho podnikania. Tieto údaje Eurostatu boli použité aj v nasledujúcich kapitolách. Preto aj na označenie všetkých grafov v texte je využité označenie samozamestnané osoby.

Nasledujúci graf vyjadruje podiel celkového priemerného počtu samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v krajinách EÚ a je doplnený o podiel samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov, ktoré podnikajú bez zamestnancov. To znamená, že napríklad v roku 2019 v EÚ 27 pripadalo na 1 000 obyvateľov priemerne 58,47 samozamestnaných osôb. Z nich podnikalo 40,54 na 1000 obyvateľov bez zamestnancov a zbytok (17,93 samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov), ktorý nie je súčasťou grafu, boli samozamestnané osoby podnikajúce so zamestnancami. Údaje o podiele samozamestnaných osôb celkom, so zamestnancami a bez zamestnancov v jednotlivých analyzovaných krajinách, sú súčasťou prílohy.

Graf 1: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v krajinách EÚ 27 v rokoch 2010 – 2019

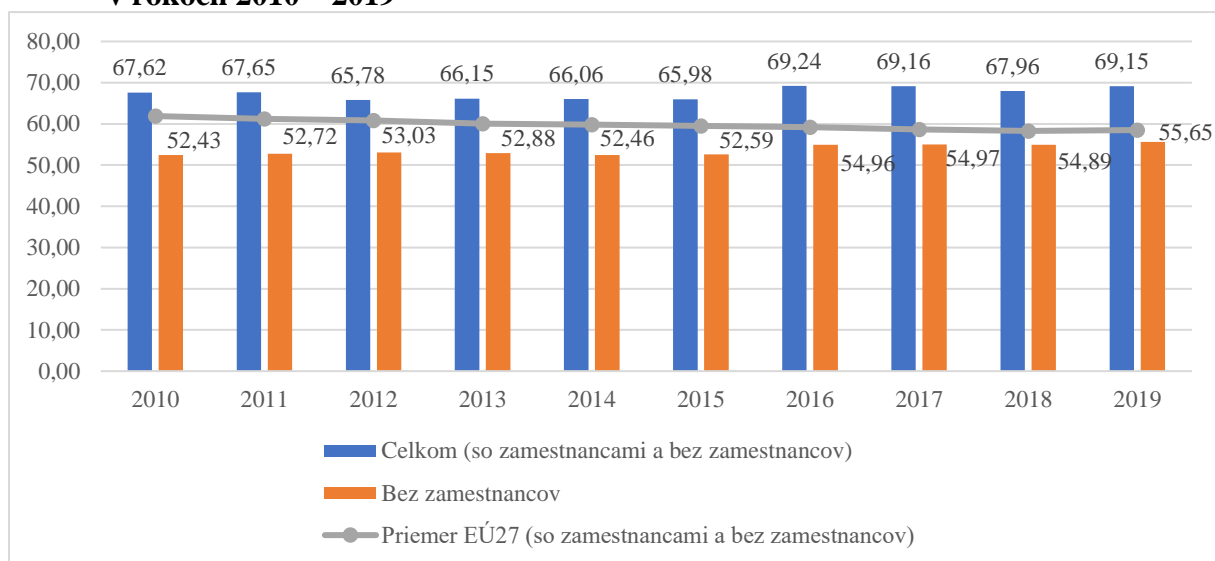
Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Aj keď podiel samozamestnaných osôb v krajinách EÚ 27 za posledných 10 rokov je klesajúci, napriek tomu si udržiava pomerne stabilný podiel v prepočte na tisíc obyvateľov. V krajinách EÚ 27 pripadá na 1 000 obyvateľov priemerne za roky 2010 – 2019 takmer 60 samozamestnaných osôb.

1.1 Prevádzkovanie živnosti na Slovensku

Individuálne podnikanie na Slovensku je rozšírené a fyzické osoby ho môžu legálne vykonávať v rôznych formách⁴. Počet samozamestnaných osôb na Slovensku v prepočte na 1000 obyvateľov v posledných 10 rokoch rastie. Pri prepočte udelených povolení pre samozamestnané osoby na 1 000 obyvateľov je na Slovensku tento podiel mierne vyšší ako v priemere krajín EÚ 27. V rokoch 2010 – 2019 sa ich podiel zvýšil zo 67,62 na 69,15 samozamestnaných osôb a rovnako narástol aj podiel samozamestnaných osôb, ktoré podnikajú bez zamestnancov, pričom tento nárast bol ešte vyšší ako u samozamestnaných osôb celkom (o 3,22 na 1 000 obyvateľov).

Graf 2: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v SR v rokoch 2010 – 2019

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Najpočetnejšou formou podnikania spomedzi samostatne zárobkovo činných osôb je podnikanie na základe živnostenského oprávnenia. Živnostenský zákon v §2 definuje živnosť ako „sústavnú činnosť prevádzkovanú samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku alebo za účelom dosiahnutia merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, ak ide o hospodársku činnosť registrovaného sociálneho podniku podľa osobitného predpisu, a za podmienok stanovených živnostenským zákonom“.

Zákon definuje tri druhy živností:

- „remeselné, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť získaná vyučením v odbore,
- viazané, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť získaná inak,
- voľné, ak nie je ako podmienka prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť ustanovená.“

Remeselné a viazané živnosti sú taxatívne vymedzené v prílohách č. 1 a 2 Živnostenského zákona, **všetky ostatné živnosti môžeme považovať za voľné.**

⁴ Pod SZČO sa na Slovensku chápe podnikanie jednotlivca na základe živnostenského oprávnenia, podnikanie samostatne hospodáriaceho roľníka a podnikanie vo forme slobodného povolania.

Voľné živnosti môže prevádzkovať podnikateľ, ak splní všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti, ktorými sú:

- a) vek 18 rokov,
- b) spôsobilosť na právne úkony,
- c) bezúhonnosť.

1.2 Univerzálna voľná živnosť

K zavedeniu univerzálnej voľnej živnosti sa vláda SR zaviazala aj v Programovom vyhlásení (ďalej „PVV“) na obdobie rokov 2020 – 2024, ktoré bolo aktualizované v apríli 2021 po jej rekonštrukcii. PVV vychádza z jednotlivých programových priorít. Jedným z cieľov PVV 2020-2024, resp. 2021-2024 je vytvorenie atraktívneho podnikateľského prostredia, kde vláda SR vyhlásila, že:

- *Pri tvorbe legislatívy a politik bude vláda prihliadať na záujmy mikro, malých a stredných podnikov a uplatňovať princíp „najprv myslí v malom“.*
- *Zvýši atraktivnosť podnikania najmä pre mladých ľudí zjednodušením štartu podnikania najmä zavedením jednotného daňovo-odvodového paušálu pre živnostníkov a malé podniky.*
- **Zavedie univerzálnu voľnú živnosť, ktorá nahradí terajšie množstvo živností. Vytvorí priaznivejšie podmienky pre efektívny rozvoj rodinného podnikania, podnikanie mladých či podnikanie žien alebo seniorov.**⁵

V súvislosti s realizáciou tohto zámeru bola v septembri 2020 Ministerstvom vnútra SR predložená do pripomienkového konania novelizácia Živnostenského zákona. Súčasťou pripomienkového konania k Živnostenskému zákonu bol aj návrh Ministerstva hospodárstva SR, kde okrem iného **navrhuje zaviesť predmet činnosti v rozsahu voľnej živnosti.**

Všeobecná (resp. univerzálna) voľná živnosť by mala nahrádzať všetky voľné živnosti. Tým by sa s takýmto predmetom činnosti mohli vykonávať všetky živnosti, pre ktoré sa nevyžaduje splnenie osobitných podmienok a podnikatelia by tak nemuseli pri každom rozširovaní svojej podnikateľskej činnosti ohlasovať zmenu v predmete podnikania živnostenskému úradu⁶. S tým je spojené aj zníženie administratívnych nákladov. Návrh na zavedenie **všeobecnej voľnej živnosti** bol zdôvodnený najmä znížením byrokratickej záťaže pre podnikateľov. Každý živnostník, ktorý chce prevádzkovať voľnú živnosť, by mal v Osvedčení o živnostenskom oprávnení v predmete podnikania uvedené „voľná živnosť“. **Všeobecná voľná živnosť by sa vzťahovala na prevádzku všetkých voľných živností.**

Podľa súčasného platného znenia zákonov je podnikateľ, fyzická osoba, povinný **ohlásiť každú zmenu v predmete činnosti** na jednotnom kontaktnom mieste a **zaplatiť správny poplatok** za každú novo ohlásenú voľnú živnosť v sume 5 € (pri elektronickom ohlásení voľnej živnosti sa správny poplatok neplatí). V prípade **obchodných spoločností je to drahšie**, keďže tieto spoločnosti predmet podnikania a jeho zmeny zapisujú aj do obchodného registra. Okrem poplatkov na doplnenie voľnej živnosti zaplatia aj registrovaným súdom poplatok 66 €

⁵ Pôvodné ustanovenia týkajúce sa podnikateľského prostredia ostali v aktualizovanom PVV na obdobie rokov 2021-2024 nezmenené. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24756/1>, resp. <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=494677>

⁶ ÚRAD VLÁDY SR. 2021. *Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.* Online. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25543/1>

(elektronická zmena je v sume 33 €). Poplatok za doplnenie novej voľnej živnosti tak obchodnú spoločnosť môže celkom stáť až 71 €.

Tabuľka 1: Prehľad poplatkov spojených s nahlásením dodatočnej voľnej živnosti v SR

	Na úhradu	Elektronicky	Celkom
Podnikateľ – fyzická osoba	5 €	0 €	0 – 5 €
Podnikateľ - právnická osoba	66 + 5 €	33 €	33 – 71 €

Zdroj: SBA

Zavedením všeobecnej voľnej živnosti tak **podnikateľ fyzická osoba ušetrí 5 €** pri ohlásení každej dodatočnej voľnej živnosti (0 € pri jej elektronickom ohlásení) a **podnikateľ právnická osoba 71 €** pri každom dodatočnom ohlásení voľnej živnosti (33 € pri jej elektronickom ohlásení).

Výhodou zavedenia všeobecnej voľnej živnosti by mala byť pre podnikateľov **úspora finančných prostriedkov** a pre podnikateľov a zamestnancov príslušných úradov aj **úspora času**. Zápis novej živnosti do živnostenského alebo obchodného registra sa pohybuje od 2 dní do jedného týždňa, v ojedinelých prípadoch to môže byť aj viac týždňov.

Vo veľkej miere by zavedenie všeobecnej voľnej živnosti uľahčilo podnikanie v obchodných spoločnostiach. Pri rozšírení predmetu podnikania o novú voľnú živnosť by **nemuseli podnikatelia čakať na zmenu zápisu v živnostenskom a/alebo obchodnom registri**, ale novú živnosť by mohli prevádzkovať okamžite. K zníženiu počtu administratívnych úkonov by došlo na strane podnikateľov/obchodných spoločností aj na strane registrových súdov.

K návrhu zavedenia všeobecnej voľnej živnosti sa v čase predkladania návrhu novelizácie Živnostenského zákona v septembri 2020 vyjadrili viacerí odborníci a ich názory boli rôzne.

Združenie podnikateľov Slovenska zavedenie univerzálnej voľnej živnosti, ktorá by nahradila súčasný rozsah voľných živností, považuje za nástroj, vďaka ktorému sa zníži zbytočná administratívna záťaž nielen pre podnikateľov, ale aj pre úradníkov. Zároveň sa takáto zmena dotkne podľa ZPS nielen živnostníkov, ale aj mnohých obchodných spoločností - dôjde k úspore na poplatkoch najmä pri zápisoch zmien v obchodnom registri, zvýši sa flexibilita a v neposlednom rade sa uľahčí situácia inovatívnyim podnikateľom pri realizácii inovatívnych nápadov, ktoré súčasný zoznam odporúčaných živností nepozná.

V. Sirotka, prezident Slovenskej asociácie malých a stredných podnikov uvádza, že **zjednodušenie a menej regulácie v živnostenskom podnikaní prospeje trhu**.⁷

V rovnakom duchu sa vyjadril aj N. Seneši, odborník na témy z oblasti účtovníctva, daní a podnikateľského prostredia, ktorý k téme zavedenia všeobecnej voľnej živnosti v odbornom článku na Podnikajte.sk napísal: „*Prípadné zavedenie inštitútu všeobecnej voľnej živnosti, ktorá by oprávňovala podnikateľa vykonávať všetky činnosti, ktoré nie sú predmetom viazanej alebo remeselnej živnosti a nie sú ani regulované osobitnými predpismi, považujem za dobrý nápad. Z pohľadu podnikateľov **výhody zavedenia takéhoto inštitútu výrazne prevažujú nad nevýhodami**, ktoré aj tak existujú skôr na úrovni teoretickej než praktickej. Pre podnikateľov by zavedenie všeobecnej voľnej živnosti v porovnaní so súčasným stavom*

⁷ KULLOVÁ, Z. 2020. Štát chystá veľké zmeny pre podnikanie. Univerzálna živnosť je len začiatok. Online. Dostupné na: <https://www.trend.sk/biznis/stat-chysta-velke-zmeny-pre-podnikanie-univerzalna-zivnost-je-len-zaciatok>

znamenaloby hlavne výrazné zníženie administratívnej záťaže spojenej so získaním nového oprávnenia na podnikanie, pretože takúto živnosť by stačilo získať len raz. Z rovnakého dôvodu by u podnikateľov nastalo výrazné zníženie poplatkov, čo by sa ešte signifikantnejšie prejavilo v prípade obchodných spoločností, ktoré musia mať každý predmet podnikania navyše zapísaný aj v obchodnom registri.

Okrem pozitívnych reakcií na zavedenie všeobecnej voľnej živnosti, sa vyskytli aj reakcie, ktoré v inštitúte všeobecnej voľnej živnosti videli viac nevýhod ako výhod. Časť odbornej verejnosti vyjadrila obavu, že zavedením inštitútu všeobecnej voľnej živnosti sa **zniži kvalita poskytovaných činností alebo služieb**, čo môže mať negatívny vplyv na spotrebiteľov a obchodných partnerov. J. Juriga zo Slovenskej živnostenskej komory upozorňuje na **možnosť nekalého podnikania** (napríklad nemožnosť posúdenia bezúhonnosti v predmete podnikania)⁸. V mailovej komunikácii zo dňa 31.05.2021 J. Juriga svoje vyjadrenie upresnil nasledovne: „Návrh univerzálnej voľnej živnosti bol koncipovaný širšie ako je dnes voľná živnosť. Preto sme vyjadrili obavy z možného zníženia kvality poskytovaných služieb. Odborné požiadavky na prevádzkovanie činností majú svoje opodstatnenie a stojíme za stredných školách zrušiť, lebo by pre samostatné podnikanie nebola potrebná žiadna kvalifikácia.“

Podľa zástupcu Slovenského živnostenského zväzu J. Palenčára by sa všeobecná voľná živnosť nemala stať „**nástrojom na obchádzanie odbornej spôsobilosti v remeselných a špecializovaných činnostiach**“⁹. Na doplnenie uviedol: „K obchádzaniu dochádza, ak podnikateľ so živnosťou pre dokončovacie stavebné práce, ktorá je voľnou živnosťou, robí aj práce, ktoré už patria k viazanej remeselnej živnosti. Tomu by sa malo zamedziť. Niektoré v súčasnosti voľné živnosti, ktoré si nevyžadujú odborné znalosti alebo prax sú potenciálne vhodné pre univerzálnu živnosť. Je to len administratívny krok vedúci k zjednodušeniu. Obchádzanie odbornej spôsobilosti tu nehrozí.“

P. Serina z Podnikateľskej aliancie Slovenska sa pre portál www.podnikajte.sk vyjadril nasledovne: „Riziká vidím v tom, že rezignujeme na špecializáciu a znížime rozlišovaciu možnosť obozretným podnikateľom vybrať si spoľahlivého obchodného partnera. Teraz ak vidím, že podnikateľ má zapísané prakticky čokoľvek a reálne robí jedno, môžem sa pýtať prečo to tak je a podľa získaných informácií potenciálneho obchodného partnera preverovať a posúdiť. Takto budú mať všetci uvedené všeobecná voľná živnosť, čo je údaj, ktorý mi nepovie nič. Tak či tak bude potrebné skúmať, či to čo podnikateľ vykonáva nespadá pod viazanú či remeselnú živnosť, takže ja tam výhody nevidím.“¹⁰

K otázke, či by stačilo, aby na živnostenskom oprávnení bolo uvedené všeobecná voľná živnosť a predmet podnikania by bol uvedený v Živnostenskom registri, J. Palenčár uviedol: „Zatiaľ býva informácia z registrov verejnej správy považovaná len za informatívnu. Nie je určená na právne účely. Originál živnostenského listu alebo jeho oficiálny výpis sa používa na právne účely. Vtedy je to potrebné.“

Záleží asi na tom, ako by sa k týmto verejným údajom pristupovalo v budúcnosti. Ako by sa ďalej vyvíjala digitalizácia, a jej uplatňovanie pri styku so štátnou správou a podobne.“

Nahradenie konkrétnej voľnej živnosti všeobecnou voľnou živnosťou má však široké dopady aj na potrebu novelizácie viacerých predpisov **nadväzujúcich na Živnostenský zákon**.

⁸ KULLOVÁ, Z. 2020. Štát chystá veľké zmeny pre podnikanie. Univerzálna živnosť je len začiatok. Online. Dostupné na: <https://www.trend.sk/biznis/stat-chysta-velke-zmeny-pre-podnikanie-univerzalna-zivnost-je-len-zaciatok>

⁹ Slovenský živnostenský zväz nesúhlasí s myšlienkou zaviesť jednotný daňovo-odvodový paušál len pre mladých začínajúcich podnikateľov. 2020. Online. Dostupné na: <https://e.dennikn.sk/minuta/1862588>

¹⁰ SENEŠI, N. 2020. Všeobecná (univerzálna) voľná živnosť. Online. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/zivnost/vseobecna-univerzalna-volna-zivnost>

Tie v súčasnosti používajú konkrétne predmety podnikania aj zo zoznamu odporúčaných voľných živností. Príkladom je Zákon č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákon sa zaoberá financovaním terorizmu a neobvyklými obchodnými operáciami a v §5, ods.1, písmeno h) definuje povinnú osobu, ktorá poskytuje poradenské služby vo veciach daní podľa osobitných predpisov, okrem iného aj účtovníka. Vedenie účtovníctva je voľnou živnosťou. Zavedenie pojmu všeobecná voľná živnosť by tak komplikovalo identifikáciu konkrétnej profesie pre účely Zákona č. 297/2008 Z.z. Existencia takýchto vzájomne súvisiacich právnych predpisov by si vyžiadala zmeny nielen v samotnom Živnostenskom zákone, ale aj v nadväzujúcich zákonoch a vyriešenie množstva praktických otázok.

Tabuľka 2: Výhody a nevýhody zavedenia všeobecnej voľnej živnosti pre živnostníkov a obchodné spoločnosti

Argument pre/proti	Zdôvodnenie	Výhoda (+) nevýhoda (-)
Poplatky	Zníženie u FO o 0-5 € za každú novú živnosť Zníženie pri obchodných spoločnostiach o 33 -71 € za každú novo zapísanú živnosť	+
Časové hľadisko	Úspora 2 dní až niekoľkých týždňov. Vo výnimočných prípadoch aj niekoľko mesiacov pri čakaní na zápis novej voľnej živnosti/zmien do predmetu podnikania pri obchodných spoločnostiach do ORSR	+
Byrokracia/administratíva	Stačí jednorazový zápis do ŽR aj OR Odbremenenie registrových súdov Prevádzka všetkých voľných živností bez dodatočného čakania na ich zápis	+
Štatistické údaje o predmete podnikania	Získavajú sa z daňového priznania FO/PO, nie zo živnostenského oprávnenia	Bez vplyvu
Bezúhonnosť	V súčasnosti overuje ŽÚ, čo by sa nemalo zmeniť ani zavedením všeobecnej voľnej živnosti	Bez vplyvu
Zníženie kvality výkonu	Na výkon voľnej živnosti sa dnes vyžaduje iba splnenie všeobecných podmienok na podnikanie, čo by malo ostať zachované aj naďalej	Bez vplyvu
Neprimeraná liberalizácia	Doterajší vývoj počtu SZČO je stabilizovaný. Obchodní partneri vedia overiť predmet podnikania v ŽR alebo v OR, ktoré sú verejne dostupné	Bez výraznejšieho vplyvu
Nutnosť novelizácie množstva súvisiacich predpisov	Potreba dodatočnej úpravy nadväzujúcich zákonov, ktoré používajú konkrétne predmety podnikania patriace medzi voľné živnosti	Bez výraznejšieho vplyvu

Zdroj: SBA

Z uvedenej tabuľky je zrejmé, že významnejšie sú výhody zavedenia všeobecnej voľnej živnosti, medzi ktoré patrí úspora času, úspora pri poplatkoch a menej administratívnej agendy. Jedinou nevýhodou, resp. problémom, s ktorým je potrebné sa pri zavedení všeobecnej voľnej živnosti vysporiadať, je právna úprava v zákonoch nadväzujúcich na Živnostenský zákon, ktoré v súčasnosti stanovujú povinnosti pre niektorú z voľných živností.

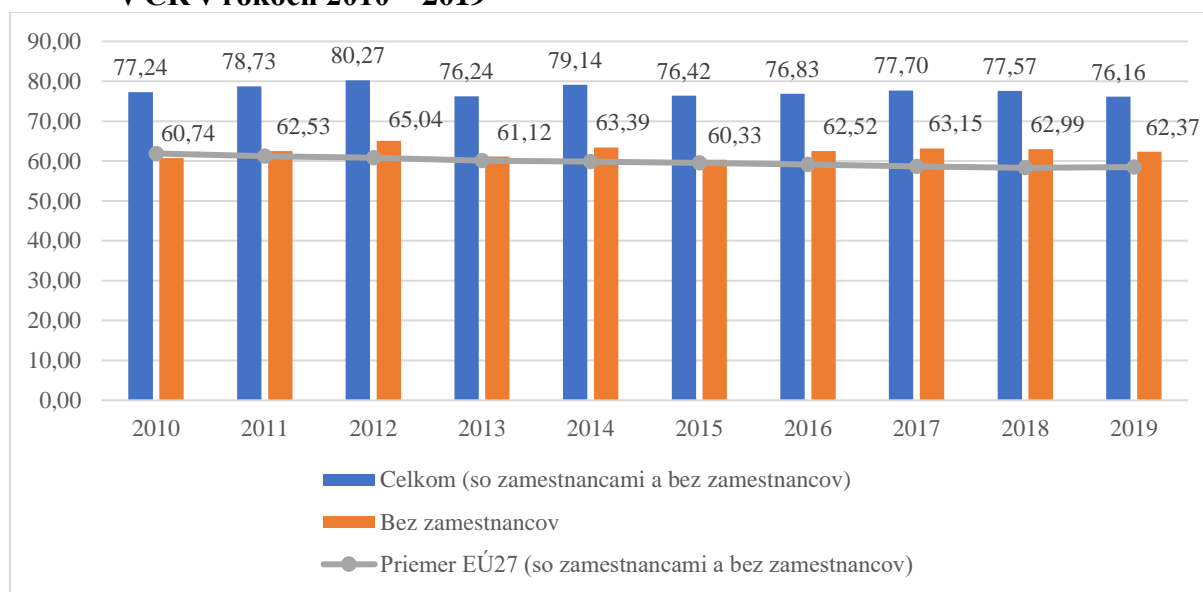
2 Prevádzkovanie živnosti vo vybraných krajinách

Súčasťou analytického materiálu je aj porovnanie podmienok pre výkon individuálneho podnikania vo vybraných krajinách. Spomedzi analyzovaných krajín je pojem **živnosť** definovaná v **SR, ČR a Rakúsku**. Ostatné krajiny používajú na vymedzenie individuálneho podnikania širší pojem. Napriek tomu, že v každej krajine má individuálne podnikanie svoje vlastné špecifiká, pre zjednodušenie porovnania individuálneho podnikania vo vybraných krajinách, je v texte využitý spoločný pojem **živnostník**.

2.1 Prevádzkovanie živnosti v Českej republike

Podnikanie fyzických osôb v Českej republike podľa Eurostatu nasvedčuje tomu, že v tejto krajine existuje záujem o podnikanie formou živnosti, či inou, obdobnou formou podnikania jednotlivca (napríklad výkon povolania právnik a pod.). Počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1000 obyvateľov v sledovanom období rokov 2010 až 2019 síce kolísal, no napriek tomu neklesol pod 75 samozamestnaných osôb na 1000 obyvateľov. To znamená, že ČR dosahovala vyššie hodnoty počtu samozamestnaných osôb na 1000 obyvateľov ako iné krajiny EÚ, vrátane Slovenska.

Graf 3: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v ČR v rokoch 2010 – 2019

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Rovnako ako v SR, aj v ČR vysoký podiel samozamestnaných osôb podniká na základe živnostenského oprávnenia (v súlade so Živnostenským zákonom č. 455/1991 Sb.¹¹

Podľa živnostenského zákona môžu živnosť prevádzkovať osoby, ktoré splnili **všeobecné podmienky**, a to:

- „*plná svojprávnosť, ktorú je možné nahradiť súhlasom súdu so súhlasom zákonného zástupcu neplnoletého na samostatné prevádzkovanie podnikateľskej činnosti a*
- *bezúhonnosť*“.¹²

¹¹<https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/male-a-stredni-podnikani/studie-a-strategicke-dokumenty/2021/3/Strategie-podpory-MSP-v-CR-pro-obdobi-2021-2027.pdf>

¹² Živnostenský zákon č. 455/1991 Sb.

Živnosti sa v ČR delia na ohlasovacie a koncesované. **Ohlasovacie živnosti**, kam patrí remeselná, viazaná a voľná živnosť a ktoré, po splnení podmienok (vzdelanie, prax), je možné prevádzkovať na základe ohlásenia, a to dňom ohlásenia. **Koncesované živnosti** je možné prevádzkovať dňom nadobudnutia právnej moci rozhodnutím o udelení koncesie a ich zoznam presne určuje zákon.

Väčšina živností v ČR patrí pod **voľné živnosti**, na prevádzkovanie ktorých sa v ČR vyžaduje splnenie len všeobecných podmienok. Podnikateľ, ktorý sa rozhodne prevádzkovať živnosť, **ohlási toto svoje rozhodnutie živnostenskému úradu** (CRM – centrálné registračné miesto) alebo kontaktnému miestu verejnej správy (tzv. Czech POINT) a **vyplní jednotný registračný formulár**. Príloha k Živnostenskému zákonu obsahuje 82 odborov činností, ktoré je možné v rámci voľnej živnosti prevádzkovať. Podnikateľ si pri ohlásení voľnej živnosti môže vybrať, či požiada o zápis jednej, viacerých alebo aj všetkých odborov podnikania. Okrem vyplneného formulára a zoznamu voľných živností je potrebné doložiť doklad o zaplatení správneho poplatku 1 000 CZK (cca 37 €) a súhlas s umiestnením podnikateľského sídla, ak nie je totožné s miestom bydliska. U občanov s trvalým pobytom na území ČR si výpis z registra trestov živnostenský úrad zaobstaráva sám.¹³

Preukazom živnostenského podnikania na všetky druhy živností je výpis zo živnostenského registra, ktorý podnikateľ získa na Živnostenskom úrade.¹⁴ Odbor alebo odbory voľnej živnosti sú zapísané v živnostenskom registri v súlade s prílohou č. 4 Živnostenského zákona¹⁵. **V obchodnom registri je v predmete podnikania** pri všeobecnej voľnej živnosti informácia „**Výroba, obchod a služby neuvedené v prílohách 1 až 3 živnostenského zákona**“, teda bez bližšej špecifikácie predmetu podnikania. Pri prevádzkovaní ostatných druhov živností (remeselná, viazaná a koncesovaná) sú tieto živnosti vymenované aj v obchodnom aj v živnostenskom registri.

Prílohu č. 1 – 3 Živnostenského zákona tvoria zoznamy remeselných, viazaných a koncesovaných živností. Zoznam 82 odborov činností patriacich medzi voľné živnosti tvorí prílohu č. 4 Živnostenského zákona ČR.¹⁶

Ministerstvo priemyslu a obchodu ČR uverejňuje na svojej stránke prehľad udelených živnostenských opatrení v jednotlivých rokoch. Napriek nárastu počtu živnostníkov aj počtu prevádzkovania voľných živností v ČR, podiel voľných živností na celkovom počte živnostenských oprávnení v ČR v rokoch 2010 – 2019 klesá. Voľné živnosti však stále tvoria viac ako 50 % udelených živnostenských oprávnení (pokles zo 60 na 58 %). Priemerne sa v hodnotenom období podieľali voľné živnosti na celkovom počte živnostníkov 58 %. Ostatné živnosti (remeselné, ohlasovacie a koncesované) tvorili 40 – 43 % všetkých prevádzkovaných živností v ČR. Najväčší podiel z ostatných živností tvorili remeselné živnosti (priemerne 65 % z ostatných živnostenských oprávnení).

¹³ MATZNER, J. 2019. *Jak na ohlášení volné živnosti a co vše k tomu budete potřebovat?*. Online. Dostupné na: https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/kurzovy-listok/kalkulacka/_CZK/2020-11-03/g

¹⁴ *Živnostenské oprávnění, založení živnosti*. Online. Dostupné na: <https://www.jakpodnikat.cz/zivnostensky-list-ziskat.php>

¹⁵ V živnostenskom oprávnení je v predmete podnikania uvedené napríklad: „**Výroba, obchod a služby neuvedené v prílohách 1 až 3 živnostenského zákona**.“ Čo je totožné s označením v obchodnom registri (všeobecná voľná živnosť). Za tým nasleduje vymenovanie ľubovoľného počtu odborov činností, maximálne 80, podľa prílohy č.4, ktoré podnikateľ prevádzkuje, napríklad: „**Obory činnosti: Nakládání s odpady (vyjma nebezpečných) Zahájeno: 14.11.2008**“

¹⁶ Zákon č. 455/1991 Sb. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)*. Online. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455?text=C5%BEivnostensky+z%C3%A1kon#prilohy>

Tabuľka 3: Prehľad počtu živností v ČR (v tis.) v rokoch 2010 – 2019

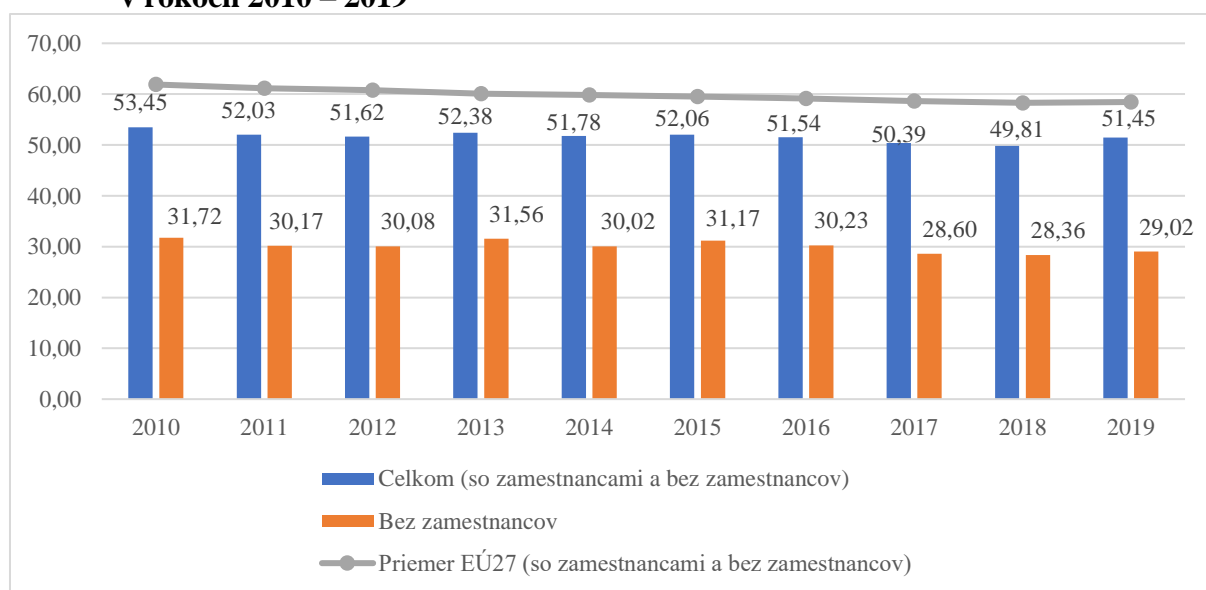
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Živnosti celkom	3009,4	3146,0	3225,4	3321,3	3475,8	3556,4	3645,6	3660,6	3743,4	3831,8
Voľné živnosti	1799,5	1867,2	1908,4	1947,7	1991,2	2029,0	2072,2	2116,6	2162,4	2209,8

Zdroj: MPO ČR, spracované SBA

2.2 Prevádzkovanie živnosti v Rakúsku

Vzhľadom na to, že živnostenské oprávnenie nie je rovnako upravené vo všetkých krajinách EÚ, Eurostat vedie v každej krajine EÚ štatistiky o počte samozamestnaných osôb. Medzi analyzovanými krajinami je počet samozamestnaných osôb na 1000 osôb v Rakúsku druhý najnižší (po Nemecku). Počas obdobia 2010 – 2018 pozorujeme mierne klesajúcu tendenciu vývoja. Kým v roku 2010 bol počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na tisíc obyvateľov 53,45, do roku 2019 poklesol na 51,45 samozamestnaných osôb na 1000 obyvateľov. Najnižší podiel samozamestnaných osôb na 1 000 obyvateľov bol v roku 2018 a nedosiahol ani hodnotu 50 samozamestnaných osôb pripadajúcich na tisíc obyvateľov.

Graf 4: Počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v Rakúsku v rokoch 2010 – 2019

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Rakúske živnosti (**Gewerberecht**) sú takzvané **registračné**. To znamená, že **po registrácii na živnostenskom úrade (Gewerbebehörde) je možné začať podnikat'**. Vo viacerých prípadoch je však potrebné splniť aj dodatočné podmienky na podnikanie. Preto je na začiatku podnikania potrebné overiť si podmienky podnikania pre každú živnosť osobitne. Registrácia živnosti a všetky ďalšie zmeny (nová prevádzka, zmena/doplnenie predmetu podnikania, zmena zodpovednej osoby...) sú v Rakúsku **bezplatné**

Na základe živnosti je v Rakúsku možné vykonávať:

1. **Nezávislé živnosti (Freie Gewerbe)** – na ich prevádzku je podnikateľ povinný splniť všeobecné podmienky podnikania, byť registrovaný na živnostenskom úrade a je možné ich vykonávať bez preukázania kvalifikácie. Medzi nezávislé živnosti patrí napríklad

asfaltovanie vozovky, čistenie kanalizácie, prenájom hnuiteľných vecí, obchod. Celoštátny zoznam nezávislých živností je dostupný na stránke Federálneho ministerstva pre digitalizáciu. Zoznam nezávislých činností bol v roku 2019 novelizovaný s cieľom jeho štandardizácie. Činnosti sú aktívne opísané (napríklad „prenájom hnuiteľného majetku okrem zbraní, lekárskeho prístrojov a lietadiel“) a majú jednotnú formuláciu. Pre opis činností sa využívajú takzvané hromadné slová, ktoré opisujú presne vymedzené činnosti. V prípade prevádzkovania nezávislej živnosti, ktorá nie je zapísaná v zozname, je potrebné dbať na to, aby nedošlo k zásahu do regulovaných živností a aby bolo možné ich jednoznačne rozlíšiť.

2. **Regulované živnosti (Reglementierter Gewerbe)** – živnostník, ktorý chce prevádzkovať regulovanú živnosť, musí okrem všeobecných podmienok predložiť aj doklad o kvalifikácii potrebnej pre danú živnosť. Zoznam regulovaných živností je uvedený v obchodných predpisoch.

Na prevádzkovanie živnosti v Rakúsku je potrebné splniť **všeobecné požiadavky**:

- vek minimálne 18 rokov,
- občianstvo v štátoch EÚ/EHP alebo povolenie na pobyt a výkon živnosti na území Rakúska,
- nedostatok dôvodov na vylúčenie (Rakúske právne predpisy presne definujú dôvody vylúčenia – predchádzajúce odsúdenie za trestný čin, tresty za finančné trestné činy, konkurzné konanie).

Budúci podnikatelia pri registrácii živnosti **predkladajú živnostenskému úradu**, kde sa registrujú, tieto doklady:

- rodný list a doklad o štátnom občianstve alebo platný cestovný pas,
- povolenie na pobyt pre štátnych príslušníkov tretích krajín,
- sobášny list (v prípade zmeny priezviska),
- potvrdenie registrácie (len v prípade, že osoba nemá bydlisko v Rakúsku),
- doklad o kvalifikácii (v prípade regulovaných alebo čiastočných živností).

Výpis z registra trestov (z domácej krajiny alebo predchádzajúcej krajiny pobytu) sa vyžaduje iba v prípade občanov, ktorí nežili v Rakúsku alebo v Rakúsku žili menej ako 5 rokov. Všetky dokumenty možno predložiť osobne, poštou, faxom alebo emailom. Po obdržaní dokumentov živnostenským úradom je možné prevádzkovať živnosť.

Preukazom živnostenského oprávnenia je **Živnostenský list (Gewerberechtigung)**. Podnikateľ ho získa až po registrácii na živnostenskom úrade a po overení dokladov potrebných na prevádzku živnosti. V živnostenskom oprávnení sa uvádza predmet podnikania a na tomto základe je možné vykonávať aj na predmet podnikania nadväzujúce služby, ktoré ale nie sú na živnostenskom liste uvedené (napríklad obchodník s tovarom môže tovar upraviť tak, aby sa sfunkčnil, alebo aby sa zlepšila manipulácia s tovarom...).

Živnostenské oprávnenie potrebujú na prevádzku predmetu podnikania, rovnako ako na Slovensku, **aj právnické osoby**. Podmienky prevádzkovania živnosti musí splniť oprávnená osoba. **Predmet podnikania sa pri právnických osobách zapisuje aj do obchodného registra (Firmenbuch)**. Zápis a zmeny v živnostenskom podnikaní sú bezplatné.

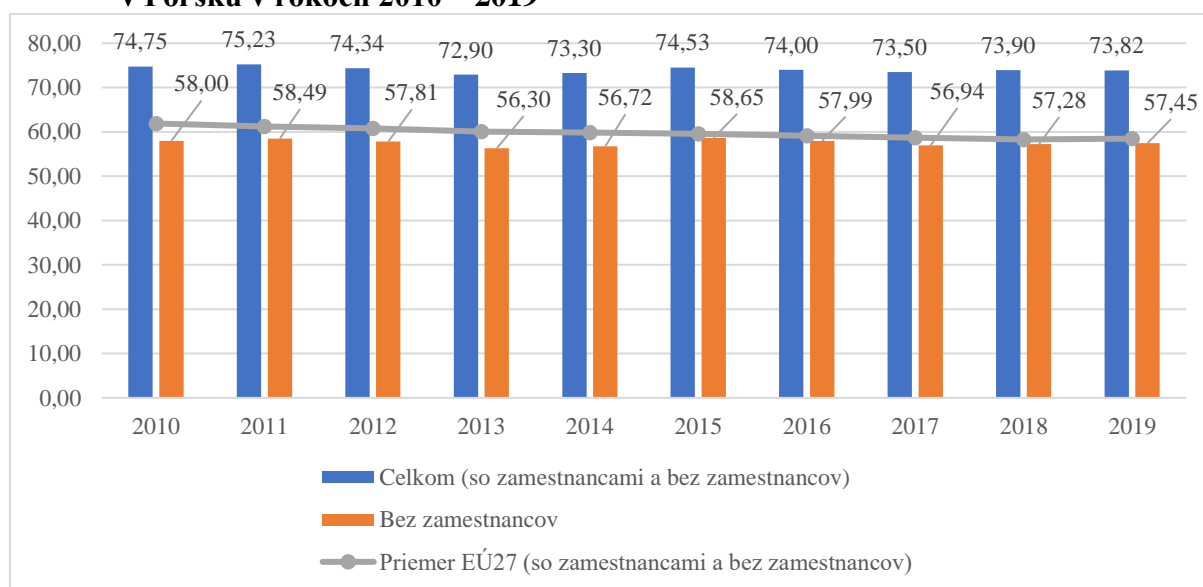
Fyzické osoby môžu v Rakúsku vykonávať aj **činnosti najjednoduchšieho charakteru** alebo **domáce vedľajšie činnosti príležitostného charakteru**, na prevádzku ktorých nie je potrebné živnostenské povolenie. Medzi činnosti najjednoduchšieho charakteru patria

napríklad nosenie bremien, jednoduché práce v záhrade, služby spoločníka ktorý číta, sprevádza do divadla. K domácim prácam patrí napríklad háčkovanie, ručné práce, žehlenie a iné. Aj v prípade výkonu najjednoduchších činností alebo domácich činností je potrebné overiť či nepatria medzi voľné živosti, na ktoré sa vyžaduje registrácia.

2.3 Prevádzkovanie živnosti v Poľsku

Počet samozamestnaných osôb pripadajúci na tisíc obyvateľov v Poľsku počas sledovaného obdobia bol nad priemerom EÚ 27. Trend vývoja od roku 2010 je pomerne stabilný a počet samozamestnaných osôb na 1000 obyvateľov neklesol pod 70. Najviac samozamestnaných osôb pripadajúcich na tisíc obyvateľov bolo v Poľsku v roku 2011 (75,23) a najmenej v roku 2013 (72,9).

Graf 5: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v Poľsku v rokoch 2010 – 2019

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Najjednoduchšou formou podnikania v Poľsku je individuálny podnikateľ alebo fyzická osoba, ktorá vykonáva hospodársku činnosť. Živnosť (**samozaľudnenie**, alebo aj **przedsiębiorca indywidualny**) je v Poľsku právne upravená Zákonom o slobode hospodárskej činnosti (**Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej**). V zákone sú uvedené aj podmienky, za ktorých vykonávané činnosti **nie je možné považovať za živnosť**. Živnostníkom môže byť len fyzická osoba.

Podmienky na prevádzku živnostenského podnikania v Poľsku sú mierne odlišné od podmienok v ČR aj na Slovensku. Živnostník v Poľsku **nemúsi registrovať svoju podnikateľskú aktivitu** vtedy, ak jeho príjem nepresahuje 50 % minimálnej mzdy. V prípade, že podnikateľ **dosahuje vyššie príjmy**, je pre neho dôležité, aby si **vybral typ dane**, ktorý bude platiť. Okrem typu zdanenia je dôležité určiť aj spôsob platby a od toho bude závisieť aj spôsob vedenia účtovníctva. V žiadosti o registráciu je potrebné uviesť **presný dátum začiatku podnikania**, aj to, čo bude podnikateľ robiť, teda aký **druh podnikania**, podnikateľskej činnosti bude prevádzkovať. Okrem **mena spoločnosti** je potrebné zriadiť aj **firemný účet** v banke, ktorý môže byť osobným účtom fyzickej osoby, alebo špeciálny, podnikateľský účet podľa rozhodnutia podnikateľa.

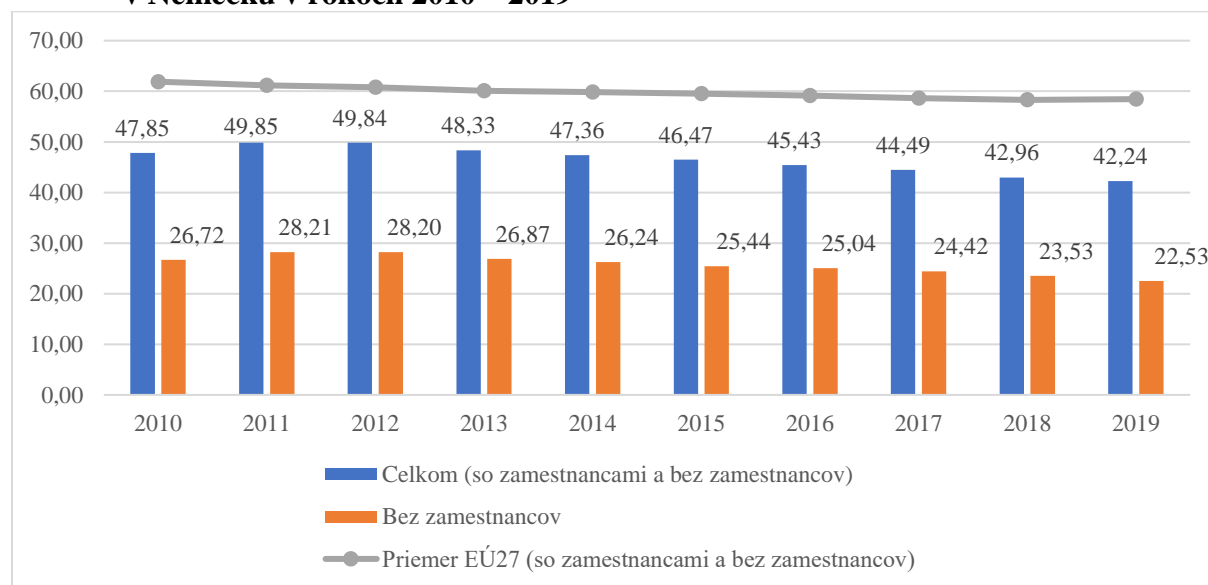
K samotnej registrácii podnikateľa stačí **občiansky preukaz**. Živnostník sa registruje do **Centrálneho registra o hospodárskej činnosti (Centralnej Evidenciji i Informacji o Działalności Gospodarczej – CEIDG)**, kde mu bude pridelené daňové identifikačné číslo. Podnikateľ **môže** mať v Centrálnom registri o hospodárskej činnosti **registrovaný iba jeden predmet podnikania**. Centrálny register o hospodárskej činnosti je verejne dostupný a predmet podnikania je možné overiť pri nahliadnutí do registra. Po registrácii živnosti je potrebné **ohlásiť podnikanie na daňovom úrade**, prípadne sa registrovať ako platca DPH. Podnikateľ môže vykonávať aj činnosť, na ktorú sa vzťahujú osobitné predpisy, a to v prípade, ak podnikateľ prevádzkuje regulované podnikanie (zapisuje sa do registra regulovaných činností - rejester działalności regulowanej; a začiatok podnikania je potrebné nahlásiť príslušnej inštitúcii).

Doklad o oprávnení na podnikanie (licencia alebo koncesia) **sa vyžaduje iba pri regulovanom podnikaní**. Licencia alebo koncesia sa udeľuje na 2 – 50 rokov. Pri ostatných živnostiach je možné požiadať o vydanie dokladu o prevádzkovaní živnosti. Vydanie takéhoto dokladu je spoplatnené a v praxi málo využívané.

2.4 Prevádzkovanie živnosti v Nemecku

Fyzická osoba, individuálny podnikateľ, môže v Nemecku realizovať svoje podnikateľské aktivity viacerými legálnymi formami. Podľa údajov Eurostatu má Nemecko spomedzi analyzovaných krajín najnižší počet samozamestnaných osôb na 1000 obyvateľov. Pri prepočte samozamestnaných osôb na tisíc obyvateľov vidíme v Nemecku klesajúci charakter (pokles z maximálnej hodnoty 49,85 v roku 2011 na 42,24 v roku 2019) počtu samozamestnaných osôb.

Graf 6: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v Nemecku v rokoch 2010 – 2019

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

V Nemecku môže fyzická osoba podnikat' vo forme:

- **Malej firmy** – malí podnikatelia registrujú svoju živnosť na živnostenskom úrade (**Gewerbeamt**).
- **Obchodníka (Gewerbetreibende)** alebo **plne komerčného živnostníka** – svoju živnosť zapisujú rovnako na živnostenskom úrade a spoločnosť prostredníctvom notára

do obchodného registra (**Handelsregister**). Obchodník je povinný platiť živnostenskú daň. Preukazom o podnikaní je živnostenské oprávnenie. Medzi typické práce, ktoré sú vykonávané ako živnosť patria priemyselná výroba, remeslá a remeselné profesie s výnimkou umeleckých, veľkoobchod/maloobchod, peňažný a investičný poradca, zástupcovia, sprostredkovatelia, agentúry.¹⁷

- **Freelancera** – na daňovom úrade požiadajú o registráciu a daňové číslo a nahlásia svoje podnikanie na voľnej nohe/slobodné povolanie. Freelanceri neplatia žiadnu živnostenskú daň, no ich povinnosťou je dodržiavať špeciálne požiadavky súvisiace s odbornosťou. Freelancer sa nezapisuje do živnostenského registra iba na daňový úrad. Na získanie postavenia freelancera v Nemecku je potrebné zvyčajne získať odbornú alebo špeciálnu kvalifikáciu. Niektorí freelanceri sú povinní stať sa členmi príslušnej komory.

Povinnosťou freelancera je poslať list na daňový úrad, kde freelancer opíše predmet svojho podnikania a daňový úrad mu prideli daňové číslo. Mladiství podnikatelia (16 – 18 rokov) môžu pôsobiť ako freelanceri. Je potrebné overiť, či konkrétny predmet podnikania je pre mladistvých povolený a či spĺňajú podmienky na podnikanie formou freelancera. Freelanceri zvyčajne podnikajú v nasledujúcich oblastiach: informačno-komunikačné technológie, dizajn, marketing, poradenstvo a kaučing, sociálne médiá, hudba a umenie...¹⁸

Od freelancera je potrebné odlišiť **nezávislého pracovníka (Freiberufler)**¹⁹, ktorý sa zvyčajne realizuje v takých oblastiach, v ktorých nič nevyrába ani nepredáva a nedochádza tak k výmene tovaru. Typické činnosti nezávislého pracovníka sú vedecká, umelecká, pedagogická, vzdelávacia alebo spisovateľská činnosť, čo z nezávislých pracovníkov robí poskytovateľov služieb (takzvané katalógové činnosti). Tým sa zásadne líšia od obchodníkov (Gewerbetreibende). O tom, ktorá konkrétna činnosť spadá pod freelancera a ktorá pod nezávislého pracovníka či obchodníka, rozhodne daňový úrad. Nezávislý pracovník je povinný sa pred začatím podnikania registrovať sa na daňovom, nie živnostenskom úrade²⁰. Zo svojej činnosti neplatí živnostenskú daň. V praxi často dochádza ku kombinácii viacerých foriem podnikania, preto je vhodné poradiť sa o registrácii na daňovom úrade alebo v príslušnej komore.

Živnostníkom (Einzelunternehmen) v Nemecku sa môže stať každý, kto splní všeobecné podmienky na podnikanie. Špeciálne požiadavky na živnostníkov sa vzťahujú len na vybrané činnosti. Podnikateľ, ktorý chce začať podnikat', má povinnosť sa pred začiatkom podnikania zaregistrovať na živnostenskom úrade, kde predloží:

- Občiansky preukaz alebo platný pas.
- Povolenie na pobyt a podnikanie pre osoby z tretích krajín.

¹⁷ VGSD. *Freiberufler oder Gewerbe? – Der kleine Unterschied und seine Folgen*. Online. Dostupné na: <https://www.vgsd.de/freiberufler-oder-gewerbe-der-kleine-unterschied-und-seine-folgen/>

¹⁸ KLEIN, J. 2020. *Wie unterscheiden sich Selbstständige, Freiberufler und Freelancer?* Online. Dostupné na: <https://getpenta.com/de/blog/unterschied-zwischen-selbststaendige-freiberfuler-freelancer/>

¹⁹ Podľa Zákona o dani z príjmov §18 medzi nezávislých pracovníkov patrí: nezávislá vedecká, umelecká, literárna, učiteľská alebo vzdelávacia činnosť, samostatná odborná činnosť lekárov, zubných lekárov, veterinárnych lekárov, právnikov, notárov, patentových zástupcov, geodetov, inžinierov, architektov, obchodných chemikov, auditorov, daňových poradcov, poradcovia - a ekonómovia podniku, prísazní účtovníci, daňoví agenti, naturopati, zubári, fyzioterapeuti, novinári, reportéri, tlmočníci, prekladatelia, piloti a podobné profesie.

²⁰ FICHTEL, J. 2021. *So machst du dich 2021 als Freiberufler selbstständig*. Online. Dostupné na: <https://www.junge-gruender.de/unternehmensformen/freiberufler/>

- V prípade niektorých živností sa vyžaduje osvedčenie o kvalifikácii alebo špeciálne osvedčenia.
- V jednej skupine živností sa vyžaduje dohľad (napríklad detektívne agentúry, cestovné kancelárie, obchodovanie s bezpečnostnými systémami budov...). Na vykonávanie týchto živností sa vyžaduje policajné osvedčenie a výpis z centrálného obchodného registra, ktoré potvrdzujú, že u podnikateľa v minulosti neboli zaznamenané žiadne porušenia obchodného zákonníka.
- Maloletí občania potrebujú na podnikanie povolenie zákonného zástupcu a rodinného súdu.

Každý podnikateľ potrebuje na prevádzku svojho individuálneho podnikania oprávnenie. To získa **registráciou na živnostenskom úrade** a následne vypísaním dokladov pre daňový úrad. Až **po registrácii na daňovom úrade** je možné vykonávať podnikateľskú činnosť.²¹ Rovnako sa živnostníci automaticky registrujú v obchodnej a priemyselnej komore alebo remeselnej komore (ak ide o prevádzku remeselnej živnosti). Živnostníci sa môžu prípadne registrovať aj u zodpovedného združenia (pri prevádzke živnosti, ktorá je nejakým spôsobom viazaná na odbornú spôsobilosť), ako aj v príslušnej inštitúcii týkajúcej sa poistenia (Asociácia poistenia zodpovednosti zamestnávateľov alebo Združenie pre poistenie zodpovednosti zamestnávateľov).

Preukazom živnostenského oprávnenia je živnostenský list (Gewerbeschein). Právnické osoby živnostenské oprávnenie potrebujú rovnako ako individuálni podnikatelia. Živnostenské oprávnenie je vydané na dobu trvania obchodnej spoločnosti. Živnostenský list je certifikované tlačivo o tom, že podnikateľ môže vykonávať činnosť, ktorá je uvedená v živnostenskom liste. Pre bližšiu špecifikáciu predmetu podnikania je možné k živnostenskému listu pripojiť ďalšiu stranu, na ktorej je predmet podnikania špecifikovaný.²² Živnostenský liste nepotrebujú freelanceri.

Predmet podnikania sa opisuje v registrácii na daňovom úrade. Opis predmetu podnikania by mal byť čo najvšeobecnejší, lebo každá zmena v predmete podnikania sa musí nahlásiť na živnostenskom úrade. Daňový úrad má právo kontrolovať predmet podnikania opísaný v registrácii s reálne prevádzkovanou živnosťou.

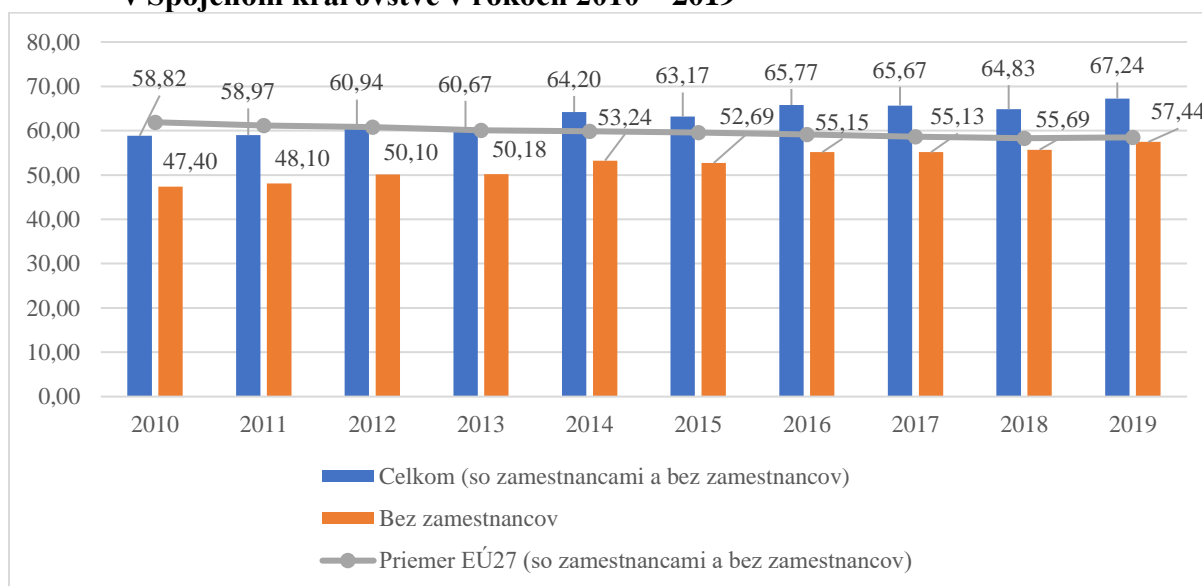
2.5 Prevádzkovanie živnosti v Spojenom kráľovstve

Podľa údajov z Eurostatu zaznamenalo Spojené kráľovstvo medzi rokmi 2010 – 2019 rastúci počet samozamestnaných osôb na tisíc obyvateľov z 58,82 v roku 2010 na 67,24 v roku 2019 (priemerne počas sledovaného obdobia 63,03 samozamestnaných osôb na 1000 obyvateľov). Väčšina zo samozamestnaných osôb v Spojenom kráľovstve pracuje bez zamestnancov.

²¹ Pre niektoré typy podnikania sa v Nemecku vyžadujú špeciálne koncesie, osvedčenia alebo iné povolenia. Medzi tieto povolania patria napríklad služby ambulatnej starostlivosti, taxi služby, remeselnícke spoločnosti (ide o kvalifikované remeslá), reštaurácie, autoškoly.

²² *Gewerbeschein*. 2021. Online. Dostupné na: <https://debitoor.de/lexikon/gewerbeschein>

Graf 7: Priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov v Spojenom kráľovstve v rokoch 2010 – 2019

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Anglické alebo Anglo-americké právo, označované ako Common Law (spoločné právo) je systémom sudcovského práva (case law). O sporných veciach rozhoduje sudca na základe precedensov (predchádzajúcich rozhodnutí), alebo na základe vlastného rozhodnutia. Common Law nie je legislatívnym, písaným právom. Preto nie je nezvyčajné, že ani **živnostenské právo nie je legislatívne upravené** a živnosť (self-employment, alebo sole proprietorship;) je v súčasnosti jednou z foriem zamestnania (popri zamestnancovi a pracovníkovi). Samostatne zárobkovo činná osoba môže byť v Spojenom kráľovstve takmer ktokoľvek a medzi zamestnancom, pracovníkom a živnostníkom neexistuje presná hranica. Spory o tom, do ktorej kategórie patria jednotlivé osoby (zamestnanec, pracovník alebo individuálny podnikateľ) rozhoduje v spornej veci sudca (Employment Tribunal).²³ Preto aj **podmienky prevádzkovania živnosti sú pomerne jednoduché**. Budúci živnostníci pri registrácii potrebujú:

- Informácie o žiadateľovi (meno a priezvisko, dátum narodenia, telefónne číslo, poštovú a emailovú adresu).
- Číslo národného poistenia.
- Názov firmy.
- Druh vykonávanej práce.
- Dátum začiatku podnikania.

Postup **registrácie živnostníka** v Spojenom kráľovstve prebieha v nasledujúcich krokoch:

1. **Vytvorenie účtu** na Government Gateway (potrebné sú základné identifikačné údaje o živnostníkovi). Po otvorení účtu bude živnostníkovi zaslané **ID používateľa**.
2. Prihlásenie sa do účtu a **výber dane**, ktorú bude živnostník platiť (povinnou daňou je tzv. Self Assessment, teda daň pre živnostníka, partnerstvo alebo trust).

²³ Bližšia špecifikácia pojmov napríklad v *SELF-EMPLOYED CONTRACTORS Understanding the law*. 2020. Online. Dostupné na: https://www.cipd.co.uk/Images/7959-self-employed-contractors-guide-revised_tcm18-70390.pdf. Alebo FREEDMAN, J. 2001. *Employed or self-employed? Tax classification of workers and the changing labour market*. The Institute for Fiscal Studies. ISBN 1-873357-98-2. Online. Dostupné na: <https://www.ifs.org.uk/comms/dp1.pdf>

3. **Dátum začatia podnikania** - za čo sa považuje dátum kedy živnostník získal prvý príjem.
4. **Základné informácie pre HMRC** (Her Majesty's Revenue and Customs) - informácie o živnostníkovi a čísle národného poistenia.
5. Základné informácie o **type činnosti**, ktorú živnostník vykonáva (uvádza sa kvôli primeranosti daňového zaťaženia; napríklad inštalatér, investičné podnikanie).
6. Kontrola a odoslanie žiadosti o registráciu ako samostatne zárobkovo činná osoba.

Pre niektoré druhy podnikania je potrebné získať oprávnenie (licenciu) na podnikanie, ktoré je spojené so vzdelaním alebo špecifickým školením, prípadne so súhlasom miestnej samosprávy (napríklad licencia pre taxi službu, predaj alkoholu, obchodovanie so strelnými zbraňami, vnútorné športoviská...).

Začiatok živnosti nie je v Spojenom kráľovstve vekovo nijako obmedzený. Obmedzenie podnikania ako živnostníka môže súvisieť s predchádzajúcim bankrotom alebo úpadkom. Registrácia živnostníka je bezplatná a zvyčajne trvá do 10 dní.

2.6 Zhrnutie

Podnikanie jednotlivca, ktorý za svoju podnikateľskú činnosť zodpovedá celým svojim majetkom je v krajinách EÚ upravené rôzne.

Tabuľka 4: **Sumárny prehľad podmienok prevádzkovania voľnej živnosti vo vybraných krajinách**

	Slovensko	Česká republika	Rakúsko	Poľsko	Nemecko	Spojené kráľovstvo
Voľná živnosť	Všetky živnosti, ktoré nie sú uvedené v zozname remeselných a viazaných živností (príloha Živnostenského zákona), sú voľné ²⁴ .	Okrem remeselných, viazaných a koncesovaných existuje zoznam 82 odborov činností patriacich medzi voľné živnosti ²⁵	Všetky živnosti sú voľné s výnimkami (remeselné, viazané)	Všetky živnosti sú voľné s výnimkami (regulované)	Všetky živnosti sú voľné s výnimkami (remeselné, viazané)	Všetky živnosti sú voľné s výnimkami (osobitné povolenia)
Živnostenské oprávnenie	A Predmet podnikania uvedený	A Uvedené „Všeobecná voľná živnosť“	A Predmet podnikania uvedený	Maximálne 1 predmet podnikania. Vydávané len na základe požiadania podnikateľa	A Presný popis vykonávaných činností	Pri vybraných druhoch podnikania sa vydáva licencia/koncesia
Zápis živnosti	FO- Živnostenský register PO aj obchodný register	FO- Živnostenský register PO aj obchodný register	FO- Živnostenský register PO aj obchodný register	Centrálny register o hospodárskej činnosti	FO- Živnostenský register PO aj obchodný register	Government Gateway

Zdroj: SBA

Po zhrnutí podmienok na prevádzku živnosti je viditeľné, že Slovensko a Česká republika sa právnou úpravou najviac približujú k živnostenskému podnikaniu v Nemecku a Rakúsku, čo je historicky dané. Poľsko sa podstatne viac približuje v právnej úprave Spojenému kráľovstvu. Česká republika využíva inštitút jednej voľnej živnosti s označením „*Výroba, obchod a služby*“

²⁴ Existuje zoznam odporúčaných voľných živností, ktorý však neobsahuje úplne všetky možné živnosti. Ako voľnú živnosť je možné si vymyslieť akúkoľvek činnosť, ktorá nie je remeselnou alebo viazanou živnosťou a nie je nejakým spôsobom regulovaná alebo vylúčená zo živností.

²⁵ Presné označenie voľnej živnosti je: „*Výroba, obchod a služby neuvedené v prílohách 1 až 3 živnostenského zákona*“.

neuvedené v prílohách 1 až 3 živnostenského zákona“. V živnostenskom registri je toto všeobecné označenie doplnené o jeden alebo viac odborov, ktoré patria pod voľné živnosti. V obchodnom registri je označenie voľnej živnosti všeobecné. Ostatné analyzované krajiny využívajú ako doklad o podnikaní verejne dostupné registre (Poľsko, Spojené kráľovstvo), alebo majú predmet podnikania v živnostenskom oprávnení presne opísaný (Rakúsko a Nemecko).

Ak by sme sa v SR mali pri legislatívnom vymedzení pojmu **všeobecná voľná živnosť** inšpirovať zahraničím, potom existujú dve cesty ako toto podnikanie na základe voľnej živnosti vymedziť.

1. **Podnikanie ako také je vo všeobecnosti voľné** (registračný charakter živnosti v Rakúsku, Nemecku, Poľsku alebo v Spojenom kráľovstve). Ostatné živnosti (remeselné alebo viazané) je možné vykonávať len na základe povolenia po splnení vopred stanovených podmienok (skúšky, vzdelanie...).
2. Živnostenské podnikanie ostane vymedzené platným zákonom, ale zmení sa **označenie voľnej živnosti na všeobecnú voľnú živnosť**,²⁶ tak ako je to v Českej republike. Prílohou Živnostenského zákona by tak mohol byť zoznam odborov voľných živností (ako v ČR), pri opise ktorých by mohli byť využité takzvané hromadné slovné spojenia (ako v Rakúsku), ktoré presne opisujú aktivity, ktoré je možné v jednotlivých odboroch vykonávať. Podnikateľ by mal na Osvedčení v predmete podnikania uvedené iba „voľná živnosť“ a zmenu v predmete podnikania by uvádzal iba v prípade začatia remeselnej alebo viazanej živnosti. V Živnostenskom registri by podľa vzoru ČR mohli byť zapísané jedna, viac, alebo aj všetky voľné živnosti, ktoré by boli uvedené v prílohe Živnostenského zákona. V obchodnom registri by pri zmene jednej voľnej živnosti na inú voľnú živnosť nedochádzalo k zmenám. Tie by sa vykonávali iba v Živnostenskom registri. Otázkou ostáva úprava nadväzujúcich zákonov, ktoré presne určovali predmet podnikania aj pri voľných živnostiach (napr. Zákon č. 297/2008 Z.z.), ale aj použiteľnosť výpisu zo Živnostenského registra SR na právne účely.

V prípade všeobecnej voľnej živnosti je však možné využiť na jej definovanie aj súčasnú právnu úpravu voľnej živnosti, ktorá je vymedzená „*v materiáli Pozitívne a negatívne vymedzenie obsahu remeselných živností, ktorého druhú nedielnú časť tvorí negatívne vymedzenie jednotlivých remeselných živností s cieľom uviesť demonštratívny výpočet najčastejších čiastkových činností, ktoré nespĺňajú charakter remeselnej živnosti.*“²⁷ Prílohu Živnostenského zákona by bolo možné zmeniť podľa vzoru z ČR s využitím aktívnych hromadných slov, pomocou ktorých by bol predmet voľnej živnosti opísaný, alebo by bolo uvedené, ktoré činnosti je možné v rámci daného predmetu podnikania vykonávať.

J. Solík, prezident Združenia podnikateľov Slovenska uviedol, že zlepšeniu podmienok podnikania na Slovensku by prospelo, *ak by sa voľné živnosti v súčasnosti platnom rozsahu nahradili jednou všeobecnou voľnou živnosťou. Táto zmena by sa pozitívne dotkla nielen živnostníkov, ale aj podnikateľov podnikajúcich prostredníctvom obchodných spoločností a zjednodušila by život aj úradníkom.* Zvýšila by sa flexibilita a podnikatelia by neprichádzali o financie a čas v súvislosti so zápisom nových živností do Živnostenského a v prípade právnických osôb do Obchodného registra.

²⁶ Hoci v decembri 2020 neboli pripomienky týkajúce sa zavedenia inštitútu všeobecnej voľnej živnosti schválené, je to stále aktuálna téma. Ministerstvo vnútra SR sa spolu s Ministerstvom hospodárstva SR dohodli, že problematika všeobecnej voľnej živnosti bude predmetom ďalších rokovaní. Možnosť zavedenia inštitútu všeobecnej voľnej živnosti je tak stále reálna.

²⁷ HORVAT, M. a kol. 2019. Živnostenský zákon. Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-571-0129-1.

Potrebu zjednodušenia podnikania vidia zástupcovia Slovenskej živnostenskej komory, za ktorú sa vyjadril J. Juriga nasledovne: „Slovenská živnostenská komora podporuje všetky iniciatívy, ktoré zjednodušujú podnikanie a zvyšujú kvalitu poskytovaných služieb. Zavedenie univerzálnej živnosti si vyžaduje odbornú prípravu a prehodnotenie súčasného rozsahu živností, ale najmä činností, ktoré zatiaľ v zákone nie sú, ale na trhu už po nich vznikol dopyt, napr. barbierske služby, či zvéračstvo.“

Zavedenie inštitútu všeobecnej voľnej živnosti by podnikateľom prinieslo najmä úsporu nákladov a času, ale aj menej byrokracie. Riziko, že podnikatelia budú všeobecnú voľnú živnosť využívať na prevádzkovanie iných živností (remeselných, viazaných) obchádzaním podmienok na prevádzku živností existuje stále. Neodborné vykonávanie živností môže mať negatívne dôsledky aj na ľudské životy (napríklad v stavebníctve). Preto je dôležité venovať sa precíznejšiemu vymedzeniu remeselných a viazaných živností. V rovnakom duchu sa vyjadril aj zástupca Slovenského živnostenského zväzu, J. Palenčár, ktorý uviedol: „sme presvedčení, že je vhodné sprísniť kvalifikačné požiadavky na výkon určitých činností, ktoré sú v súčasnosti zaradené medzi tzv. voľné živnosti (dlhodobo poukazujeme na potrebu presunu všetkých činností pre sektor stavebníctva medzi regulované živnosti - prioritne pre viazanú živnosť zhotovovanie stavieb, ako aj zaradenie činnosti Maliarstvo, tapetárstvo medzi remeselné živnosti), k čomu sa súhlasne vyjadrili aj odborníci v Sektorovej rade pre stavebníctvo, geodéziu a kartografiu.“

O potrebe celkovej revízie Živnostenského zákona sa vyjadril aj J. Palenčár, ktorý v mailovej komunikácii dodal: „za účelom zjednodušenia živnostenského podnikania je nevyhnutné revidovať živnostenský zákon ako celok, nie len v kontexte liberalizácie kvalifikačných predpokladov na výkon určitých činností“.

Záver

Podnikateľské prostredie na Slovensku je ovplyvňované mnohými faktormi. Jedným z dôležitých prvkov je legislatíva. Mnohé zmeny v právnom poriadku ovplyvňuje podnikanie jednotlivca či spoločnosti. Preto je dôležité, aby zmeny v zákonoch priaznivo ovplyvňovali podnikateľské jednotky pôsobiace na Slovensku.

Navrhované zmeny v Živnostenskom zákone – zavedenie všeobecnej voľnej živnosti sa na podnikaní môžu odraziť pozitívne. **Všeobecná voľná živnosť** môže:

1. **Znížiť poplatky** a ďalšie finančné náklady spojené s registráciou nových voľných živností u už existujúceho podnikateľa – pri ohlásení novej voľnej živnosti ušetrí podnikateľ FO 5 € za každú živnosť ohlásenú priamo úradom, pri elektronickom ohlásení je úspora 0 €. Podnikateľ PO ušetrí pri ohlásení každej novej voľnej živnosti na úrade 71 €, pri elektronickom ohlásení 33 €. Zároveň najmä právnické osoby ušetria aj na službách advokátov v súvislosti realizáciou zápisov zmien v Obchodnom registri v predmetoch podnikania týkajúcich sa voľných živností.
2. **Zjednodušiť podnikanie** v oblasti voľných živností – voľná živnosť prevádzkovaná jedným ohlásením pri začatí prevádzky. V prípade obchodných spoločností nie je potrebné čakať na zápis do Obchodného registra ani v ňom vykonávať zmeny pri zmene alebo doplnení ďalšej voľnej živnosti.
3. **Skrátiť čas na jej registráciu** – môže ísť o 2 dni, ale v niektorých prípadoch aj o 2 týždne, vo výnimočných situáciách aj o dlhší čas, najmä ak sa zápis zmien vo voľných živnostiach týka právnických osôb.
4. **Znížiť byrokraciu** spojenú s ohlasovaním novej prevádzkovej voľnej živnosti.

V súčasnosti sa ako najväznejší praktický problém javí nadväznosť ďalších zákonov na Živnostenský zákon. Táto prekážka sa však dá odstrániť využitím príkladu z Českej republiky alebo z Rakúska.

Aby všeobecná voľná živnosť bola prínosom pre podnikateľov, dôležitá je taká právna úprava, ktorá zabráni, aby sa všeobecná voľná živnosť zneužívala ako ľahšia cesta pre výkon remeselnej alebo viazanej živnosti. Preto je v zákone dôležité dobré vymedzenie nielen všeobecnej voľnej živnosti, ale aj vymedzenie remeselných a viazaných živností.

Literatúra

Becoming self-employed. Online. Dostupné na: https://www.citizensinformation.ie/en/employment/types_of_employment/self_employment/self_employment_as_an_individual.html

Co powinieneś wiedzieć, zanim zarejestrujesz firmę. Online. Dostupné na: <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zakladanie-firmy/chce-zalozyc-firme-jednoosobowa-samozatrudnienie/co-powinienes-wiedziec-zanim-zarejestrujesz-firme-w-urzedzie>

DAS Law. 2018. *Rules & Regulations for the Self-Employed.* Online. Dostupné na: <https://www.daslaw.co.uk/blog/rules-and-regulations-for-the-self-employed>

Einzelunternehmen gründen: in 10 Schritten zur Selbstständigkeit. Online. Dostupné na: <https://www.advocado.de/ratgeber/gesellschaftsrecht/ma/unternehmensgruendung/einzelunternehmen-gruenden-in-10-schritten-zur-selbststaendigkeit.html>

ENCYKLOPEDIA ZARZĄDZANIA. *Samozatrudnienie.* Online. Dostupné na: <https://mfiles.pl/pl/index.php/Samozatrudnienie>

FICHTEL, J. 2021. *So machst du dich 2021 als Freiberufler selbstständig.* Online. Dostupné na: <https://www.junge-gruender.de/unternehmensformen/freiberufler/>

Firma jednoosobowa – podstawowe informacje. Online. Dostupné na: <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zakladanie-firmy/chce-zalozyc-firme-jednoosobowa-samozatrudnienie/firma-jednoosobowa-samozatrudnienie-podstawowe-informacje>

FREEDMAN, J. 2001. *Employed or self-employed? Tax classification of workers and the changing labour market.* The Institute for Fiscal Studies. ISBN 1-873357-98-2. Online. Dostupné na: <https://www.ifs.org.uk/comms/dp1.pdf>

Gewerbeschein. 2021. Online. Dostupné na: <https://debitor.de/lexikon/gewerbeschein>

Gdzie zarejestrować firmę i co zrobić po rejestracji. Online. Dostupné na: <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zakladanie-firmy/chce-zalozyc-firme-jednoosobowa-samozatrudnienie/gdzie-zarejestrowac-firme-i-co-powinienes-zrobic-po-rejestracji>

Gewerberecht und Gewerbeordnung (GewO). Online. Dostupné na: <https://www.east-law.com/rechtsgebiete/gewerberecht/>

HANOVÁ, S. 2020. *Zalozenie volnej zivnosti v Českej republike.* Online. Dostupné na: <https://podnikam.sk/zalozenie-volnej-zivnosti-v-ceskej-republike/>

HK HAMBURG. *Gewerbeanmeldung, -ummeldung und -abmeldung.* Online. Dostupné na: <https://www.hk24.de/produktmarken/beratung-service/gruendung/gruender/gewerbeanmeldung-1162420>

HK HAMBURG. *Welche gewerberechtlichen Voraussetzungen sind zu beachten?* Online. Dostupné na: <https://www.hk24.de/produktmarken/beratung-service/gruendung/recht-fuer-gruender/gewerberechtliche-voraussetzungen-selbststaendigkeit-1169696>

HORVAT, M. a kol. 2019. *Živnostenský zákon. Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-571-0129-1.

How do I register as a solo trader? Online. Dostupné na: <https://informi.co.uk/business-administration/how-do-i-register-sole-trader>

How to register as self-employed. Online. Dostupné na: <https://startups.co.uk/setting-up/how-to-register-as-a-self-employed-sole-trader-or-freelancer/>

KLEIN, J. 2020. *Wie unterscheiden sich Selbstständige, Freiberufler und Freelancer?* Online. Dostupné na: <https://getpenta.com/de/blog/unterschied-zwischen-selbststaendige-freiberfuler-freelancer/>

KORBAS, Ł. 2019. *Problematyczne samozatrudnienie w Polsce*. Online. Dostupné na: <https://blog-tpa.pl/2019/10/08/problematyczne-samozatrudnienie-w-polsce/>

KULLOVÁ, Z. 2020. *Budú všetci robiť všetko? Univerzálna živnosť má priaznivcov i odporcov*. Online. Dostupné na: <https://www.trend.sk/biznis/budu-vsetci-robot-vsetko-univerzalna-zivnost-ma-priaznivcov-odporcov>

KULLOVÁ, Z. 2020. *Štát chystá veľké zmeny pre podnikanie. Univerzálna živnosť je len začiatok*. Online. Dostupné na: <https://www.trend.sk/biznis/stat-chysta-velke-zmeny-pre-podnikanie-univerzalna-zivnost-je-len-zaciatok>

LAZAROWICZ, A. 2020. *Samozatrudnienie - poznaj zalety prowadzenia działalności gospodarczej*. Online. Dostupné na: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-dlaczego-samozatrudnienie>

LOBEL, B. 2019. *What is the definition of a sole trader and being self-employed*. Online. Dostupné na: <https://smallbusiness.co.uk/what-is-the-definition-of-a-sole-trader-and-being-selfemployed-254775/>

LP/2020/387 Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Online. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/LP/2020/387>

MATZNER, J. 2019. *Jak na ohlášení volné živnosti a co vše k tomu budete potřebovat?* Online. Dostupné na: <https://www.podnikatel.cz/clanky/jak-na-ohlaseni-volne-zivnosti-a-co-vse-k-tomu-budete-potrebovat/>

MONTAG, T. *Gewerbeanmeldung: Voraussetzungen, Ausfüllhilfen und Formulare*. Online. Dostupné na: <https://www.gruenderlexikon.de/checkliste/gruenden/gewerbeanmeldung/gewerbeschein/>

NR SR. 2020. *Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2020 – 2024*. Online. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/programove-vyhlasenie-vlady-slovenskej-republiky-na-obdobie-rokov-2020-2024/800-17-800-15434/>

Ohlášení živnosti volné pro fyzické osoby s bydlištěm na území České republiky (Česká fyzická osoba). Online. Dostupné na: <https://portal.gov.cz/podnikani/zivotni-situace/zivnostnici/zivnosti-volne/ohlaseni-zivnosti-volne-pro-fyzicke-osoby-s-bydlistem-na-uzemi-ceske-republiky-ceska-fyzicka-osoba.html>

Podnikání bez živnosti. Online. Dostupné na: <https://www.jakpodnikat.cz/osvc-bez-zivnosti.php>

Self employment. How to register as a self-employed. Online. Dostupné na: <https://www.express.co.uk/finance/personalfinance/1310476/self-employment-how-do-i-register-as-self-employed>

SENEŠI, N. 2020. *Všeobecná (univerzálna) voľná živnosť*. Online. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/zivnost/vseobecna-univerzalna-volna-zivnost>

SILKIN, L. 2020. *Self-employed contractors. Understanding the law*. Online. Dostupné na: https://www.cipd.co.uk/Images/7959-self-employed-contractors-guide-revised_tcm18-70390.pdf

Sole trader legal requirements. Online. Dostupné na: <https://startups.co.uk/setting-up/sole-trader-legal-requirements/>

STRAPÁČ, P. 2015. *Živnostenské právo*. Bratislava: Wolter Kluwer. ISBN 978-80-8168-284-1.

ŠUTYOVÁ, Z. 2019. *Založenie živnosti v roku 2020 – postup a povinnosti*. Online. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/zivnost/zalozenie-zivnosti-2020-postup-povinnosti>

ÚRAD VLÁDY SR. 2021. *Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov*. Online. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25543/1>

VGSD. *Freiberufler oder Gewerbe? – Der kleine Unterschied und seine Folgen*. Online. Dostupné na: <https://www.vgsd.de/freiberufler-oder-gewerbe-der-kleine-unterschied-und-seine-folgen/>

VLÁDA SR. 2021. *Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2020 – 2024*. Online. Dostupné na: https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=494677#_Toc156606

Volné živnosti. Živnosť voľná. Online. Dostupné na: <https://www.jakpodnikat.cz/zivnosti-volne.php>

What are the legal obligations of a sole trader? Online. Dostupné na: <https://www.business4beginners.co.uk/what-are-the-legal-obligations-of-a-sole-trader/>

What is the difference between self-employed and sole traders? Online. Dostupné na: <https://www.hiscox.co.uk/business-insurance/faq/what-is-the-difference-between-self-employed-and-sole-traders>

Zákon o živnostenskom podnikaní č. 455/1991 Zb.

Zarejestruj działalność gospodarczą w CEIDG. Online. Dostupné na: <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zakladanie-firmy/chce-zalozyc-firme-jednoosobowa-samozatrudnienie/jak-zarejestrowac-jednoosobowa-dzialalnosc-gospodarcza-przez-internet-krok-po-kroku/jak-zarejestrowac-jednoosobowa-dzialalnosc-gospodarcza-przez-internet-krok-po-kroku>

Živnostenské oprávnění, založení živnosti. Online. Dostupné na: <https://www.jakpodnikat.cz/zivnostensky-list-ziskat.php>

Živnostenský list. Online. Dostupné na: <https://podnikani-krok-za-krokiem.webnode.cz/zivnostensky-list/>

Živnostenský zákon č. 455/1991 Sb.

Príloha

Tabuľka 5: **Celkový ročný priemerný počet samozamestnaných osôb pripadajúcich na 1 000 obyvateľov vo vybraných krajinách v rokoch 2010 – 2019**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EÚ 27	61,89	61,18	60,80	60,08	59,85	59,54	59,16	58,65	58,29	58,47
Česká republika	77,24	78,73	80,27	76,24	79,14	76,42	76,83	77,70	77,57	76,16
Nemecko	47,85	49,85	49,84	48,33	47,36	46,47	45,43	44,49	42,96	42,24
Rakúsko	53,45	52,03	51,62	52,38	51,78	52,06	51,54	50,39	49,81	51,45
Poľsko	74,75	75,23	74,34	72,90	73,30	74,53	74,00	73,50	73,90	73,82
Slovenská republika	67,62	67,65	65,78	66,15	66,06	65,98	69,24	69,16	67,96	69,15
Spojené kráľovstvo	58,82	58,97	60,94	60,67	64,20	63,17	65,77	65,67	64,83	67,24

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Tabuľka 6: **Priemerný ročný počet samozamestnaných osôb podnikajúcich bez zamestnancov pripadajúcich na 1 000 obyvateľov vo vybraných krajinách v rokoch 2010 – 2019**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EÚ 27	42,54	42,25	42,33	41,71	41,71	41,43	41,07	40,61	40,37	40,54
Česká republika	60,74	62,53	65,04	61,12	63,39	60,33	62,52	63,15	62,99	62,37
Nemecko	26,72	28,21	28,20	26,87	26,24	25,44	25,04	24,42	23,53	22,53
Rakúsko	31,72	30,17	30,08	31,56	30,02	31,17	30,23	28,60	28,36	29,02
Poľsko	58,00	58,49	57,81	56,30	56,72	58,65	57,99	56,94	57,28	57,45
Slovenská republika	52,43	52,72	53,03	52,88	52,46	52,59	54,96	54,97	54,89	55,65
Spojené kráľovstvo	47,40	48,10	50,10	50,18	53,24	52,69	55,15	55,13	55,69	57,44

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Tabuľka 7: **Priemerný ročný počet samozamestnaných osôb podnikajúcich so zamestnancami pripadajúcich na 1 000 obyvateľov vo vybraných krajinách v rokoch 2010 – 2019**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EÚ 27	19,35	18,93	18,47	18,37	18,14	18,11	18,09	18,05	17,92	17,93
Česká republika	16,50	16,20	15,23	15,12	15,75	16,08	14,33	14,55	14,58	13,79
Nemecko	21,13	21,64	21,64	21,46	21,11	21,03	20,39	20,07	19,43	19,71
Rakúsko	21,73	21,86	21,54	20,82	21,74	20,89	21,31	21,79	21,45	22,43
Poľsko	16,75	16,75	16,52	16,59	16,58	15,89	16,00	16,56	16,62	16,37
Slovenská republika	15,19	14,93	12,75	13,29	13,61	13,39	14,28	14,18	13,06	13,50
Spojené kráľovstvo	11,42	10,87	10,83	10,50	10,95	10,49	10,62	10,54	9,14	9,80

Zdroj: Eurostat, spracované SBA